

MENKUL KIYMETLER PİYASALARININ ALIM-SATIM SİSTEMLERİ

Dr. Gültekin KARAŞIN

ÖZET

Bu çalışmada alternatif piyasa yapıları içinde menkul kıymetler piyasalarının alım satım sistemleri incelenmiştir.

1. Bölüm'de; menkul kıymetler piyasaları, işlevleri ve etkin bir piyasanın özellikleri tanıtılmış, menkul kıymetler piyasalarının çeşitli kriterlere göre ayırımı yapılmış ve değişik ülkelerde menkul kıymetler piyasalarının tarih boyunca gelişmesi verilmiştir.

2. Bölüm'de önce borsaların alım satım sistemleri kapsamında sipariş türleri ve kullanımları, teklif ve isteklerin öncelik sırası, toplu alım satım ve sürekli alım satım yöntemleri ve spesiyalist sistemi incelenmiş, tahvil alım satımında "düz fiyat" ve "ve faiz" fiyatı kapsanmış, borsaların yatırımcılara sunduğu alternatif alım satım yöntemleri; vadeli piyasa işlemleri, opsiyon işlemleri, marjlı alım ve kısa satış tanıtılmıştır. Sonra, tacir piyasalarında, tacirlerin piyasaya katılan diğerlerine likidite hizmeti sunması, teklif-istek açıklıklarını belirleyen etkenler ve tacirlerin piyasadada istikrar sağlama işlevi irdelenmiştir. Son olarak, aramada ölçek ekonomileri var olduğunda ortaya çıkan komisyoncu piyasalarında; komisyoncu müşteri ilişkileri ve blok komisyonculuğu kapsanmıştır.

3. Bölüm'de, teknolojik gelişmenin menkul kıymetler piyasalarının alım satım sistemlerine etkisi incelenmiş, otomatik sipariş gönderme ve işleme koyma sistemleri tanıtılmış, borsaların ve borsa dışı piyasaların üstün ve zayıf yönleri tartışılmış, piyasalar arası bağlantılar ve bir ulusal (merkezi) piyasa sistemine yönelme eğilimleri incelenmiştir.

4. Bölüm'de, Türkiye'de menkul kıymetler piyasalarının yeni düzenlemelerden itibaren gösterdiği gelişme verilmiş, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın alım satım sistemi eleştirilmiş, bir otomatik sipariş gönderme ve işleme koyma sistemi tasarımı yapılmış, borsa dışı piyasanın düzenlenmesi ve örgütlenmesi gereği vurgulanmış, kamu kesimi menkul kıymetlerinin düşük fiyatlandırıldığı belirtilmiş ve bir alım satım ve fiyatlandırma sistemi önerilmiştir.

TRADINGS SYSTEMS OF THE SECURITIES MARKETS

Dr. İ. Gültekin KARAŞIN

ABSTRACT

In this study trading systems of the securities markets under alternative market structures are investigated.

In Part 1, the securities markets, their functions and the characteristic features of an efficient market are introduced and the securities markets are distinguished on the basis of various criteria. The development of securities markets throughout history is also laid down.

In Part 2, at the outset, within the framework of the trading systems of stock exchanges, the types of orders and their uses, the priority and precedence of bids and offers, batch trading and continuous trading methods as well as the specialist systems are examined while encompassing the "flat price" and interest price" practices in bond trading. Hence, the alternative trading methods such as options and futures transactions, margin buying and short selling provided to the investors by various stock exchanges are elaborated. Consequently, not only the provision of liquidity (immediacy) service in dealer markets to other market participants by dealers and their stabilizing function but also the determining factors of bid-ask spreads are analysed. And finally, the focus is on the broker-customer relations and block positioning in the broker markets which emerge when there exist economies of scale in searching.

In Part 3, technological innovation's effect on the trading systems of the securities markets are examined and automated routing and execution systems are introduced. Besides, the strong and weak aspects of stock exchanges and over-the-counter markets are discussed with remarkable stress put on the intermarket links and on the trend towards a national (central) market system.

In the fourth Part, the development of securities markets in Turkey since the new legislative amendments is analysed, the prevailing trading system at Istanbul Stock Exchange is criticized and an automated order routing and execution system is designed. The need to regulate and organize the over-the-counter market is emphasized, a trading and pricing system is proposed as the low pricing of government securities is pointed out.